

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologiæ Polemicæ Universæ

Pichler, Vitus

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXIII.

Art. I. Existit aliquis Deus, contra Atheos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39374

teris petito, auctoritate omni Traditionibus & Ecclesiæ penitus ademptâ: expedire, quin & necessarium esse iudicavi, prius tractare de *Scriptura*, ubi evidenter contra Adversarios ostendam, etiam ex Verbo Dei non scripto, sive Traditionibus, & Ecclesiæ definitæ auctoritate, æquè firma, ac ex Scripturis, argumenta peti posse, quin & debere, cum sine his nec de Scripturis nec de earum genuino sensu infal-

libiliter constare queat. Cudere in hoc tractatu prius arma oportet: quo labore simul Adversarij eripiemus sua: quo facto nec aggredi nos, nec se à nobis oppugnatos defendere haud satis valebunt amplius. Tum demum monstrabimus ipsis illam Ecclesiam, velut currim Davidicam, ex qua pendent mille clypei, & omnis armatura fortium contra omnes Veritatis Christiano-Catholicæ adversarios.

ARTICULUS I.

Existit aliquis Deus.

Contra Atheos.

SUMMARIUM.

1. Deus sub triplici ratione consideratur, & existere demonstratur.	5. Secundo sub ratione supremi Re- toris, & iusti Remuneratoris.
2. Primo sub ratione Entis improducti, & necessarii.	6. Terrio sub ratione Entis summe perfecti.
3. Etiam permissio aliquo in infinitum processu.	7. Nihil impedit, quod aliqui vel ne- gent, vel ignorent Deum: aut quod jubeamur credere existen- tiam Dei.
4. Nec obstante, quod argumentum ducatur à sensu Distributivis ad Collectivum.	

1. **S**Ciendum, *DEI* nomine intelligi 1. Ens à se, improductum, necessarium in existendo, causam primam rerum omnium, & Conditorem totius Universi. 2. Supremum & æquissimum Mundi Rectorem, qui Bonos condignis præmijs afficit ut liberalis Remunerator, Malos verò meritis pœnis persequitur justus Vindex. 3. Ens infinite perfectionis, quo nihil majus nihil melius

excogitari potest. Hoc ens sub hac triplici ratione consideratum existere, cum Philosophis ex naturali lumine demonstrare aggredior, imprimis quidem sub ratione entis à se, improducti, necessarii, cause primæ &c. dein sub ratione æquissimi Gubernatoris, & Judicis, demum sub ratione entis perfectissimi. Quamquam enim nemo facile se Atheum profiteri audeat, postquam

quam tamen Machiavelli principia, qui DEI nomen ad terrendos tantum & in officio continendos homines excogitatum blasphemavit, placuere multis, ve-reor sane, ne pestilens Atheismi venenum etiam eorum animos infecerit, cupientes remotum, qui malefacta castiget, ut liberius in flagitia rucere possent. Contra hos

1. Dico 1. Existencia DEI tanquam entis Improducti, Necessarii &c. evidenter inferitur ex creaturis actu existentibus, ita ut a nullo sane mentis negari possit. Probatur 1. adducendo sequens argumentum: evidens est ab experientia, dari ens productum: ergo & evidens est dari *ens improductum*: ens improductum est Deus: ergo evidenter datur Deus. Consequentia prima, quam solam negat Atheus, sic probatur: ens productum est evidenter productum ab alio priore se (nihil enim potest producere se ipsum, alias operari posset, antequam existeret, quod evidenter implicat) ergo est productum ab alio: atqui istud aliud non potest esse ens productum; quia semper redit questio, utrum sit productum ab alio, pariter productum, in infinitum: ergo debet deveniri ad ens improductum, vel admitti processus in infinitum in causis producentibus, qui est impossibilis, vel dici, quod duo vel plura entia se mutuo produxerint causalitate mutua, quae evidenter repugnat.

Prob. 2. adducendo aliud medium: evidens est dari ens contingens (hoc est, tale, de cuius essentia est *posse existere vel non existere*) ergo etiam evidens est dari *ens necessarium* in existendo,

R. P. Pichler Theol. Polemica.

quod est DEUS. Conf. Prob. si datur ens contingens, seu indifferens ad existendum vel non existendum, evidenter debet dari aliquod ens, quod istam indifferentiam tollat, & entia contingencia determinet ad existendum potius quam non existendum: atqui istud ens, quod debet tollere indifferentiam, evidenter non potest omne esse contingens: ergo evidenter debet dari aliquod ens non contingens, adeoque necessarium, si detur aliquod ens contingens. m. P. si omne ens tollens indifferentiam pariter esset contingens, fieri potuisset evidenter, ut aliquando nullum ens existeret: sed hoc est evidenter falsum; si enim aliquando nihil exstisset, vel fieri potuisset, ut omnino nihil existeret; hoc ipso nihil amplius fuisset possibile & producibile; a quo enim produceretur aliquid, & determinaretur ad existendum, si omnino nihil existeret? ergo non omne ens, entia contingencia determinans ad existendum, potest esse contingens, sed aliquod evidenter debet esse necessarium.

Objicies 1. Utrumque argumentum supponit implicantiam processûs in infinitum: sed non est evidens, implicare processum in infinitum: ergo neutrum evidenter probat existentiam Dei. R. quamvis plerumque optimo jure negent Min. & dicant, evidenter repugnare, infinitam retro seriem causarum jam exstisse; nihilominus tamen gratis & causae bonitate freti permittamus Atheo processum causarum & entium producentium ac productorum infinitum, sed talem tamen 1. in quo præ-

G

cin-

scindatur, utrum omnia entia, ab aeterno per infinitam seriem producta, sint producta ab alio producto vel improducto; & an sint causae adequatè & absolute sufficientes, vel tantum inadèquaturè & conditionatè sufficientes; si enim permetteretur Atheo, quod infinita series entium productorum sit producta ab alio producto, & causae in infinita serie existentes sint *adequatè & absolute* sufficientes, daretur ipsi, quod est in questione; quia de hoc quaritur, utrum omnia & singula entia producta sint producta ab alio pariter producto tanquam à causa adequatè & absolute sufficiente sine ente *improducto*. 2. talem processum, de cujus possibilitate certò non constet, sed dubitetur adhuc; ut adeò, si per argumentum aliquod evidens consecutivè iterum fortè destrui contingeret, qui ipsi tanquam incertus interea permissus est, processum in infinitum, sibi imputare debeat Atheus, quod structuram suam tam labili fundamento inædificavit. Hoc itaque processu gratias etiam permissio existentiam Dei adhuc demonstro, &

Sic argumentor: Tota collectio entium successivè productorum, etiam si fingatur infinita, est producta necessariò ab alio adequatè à se distincto (cùm evidenter nihil possit vel inadèquaturè se ipsum producere) ergo est producta ab ente improducto. Ant. admittere debet Atheus, nisi velit admittere, quòd aliquid se ipsum, vel duo se mutuo producere possint, quod utrumque ratio naturalis horret. Conseq. est clara; si enim omnia producta sint

producta ab alio adequatè ab entibus productis distincto, istud aliud evidenter nequit esse ens productum; alias daretur ens productum extra omnia producta, quod in terminis repugnat. Ant. ulterius confirmatur: tota collectio infinitorum entium & causarum productarum est sibi insufficientis ad absolute existendum; quia est constat ex meris entibus insufficientibus, quae nullam prorsus habent virtutem ex se, & absolutam, sicut existendi, ita & producendi aliud ens, sed tantum conditionatam, si ab alio adequatè à se distincto producantur, & aliquam activitatem accipiant: ergo evidenter requirit causam adequatè à se distinctam, à qua accipiat suum esse & virtutem operandi. Rem accipe in exemplo: finge infinitum numerum caecorum, quorum nullus habet oculum ad eliciendam visionem necessarium; vel infinitam copiam pauperum, quorum nullus vel obolum habet: tam parvum videbunt infiniti caeci simul sumpti, ac quilibet seorsum; & tam parum divites erunt omnes pauperes simul, quam singuli seorsum: ergo etiam infinita collectio, vel infinita successio entium productorum, de se absolute & adequatè insufficientium ad existendum & producendum, erit aequè insufficientis ad absolute existendum & producendum, quam singula seorsum; cùm insufficientia addita insufficientia non tollat insufficientiam, sicut caecitas addita caecitati non tollit caecitatem, & paupertas addita paupertati non tollit paupertatem, sed potius auget: ergo cùm singula existere vel existisse infinitas in-

subi-

sufficiencias ad existendum (nimirum infinita entia producta) necessario & evidenter admitti debet aliud ens, quod ex se sit sufficiens, & improductum, à quo illa suam existentiam & virtutem producendi accipiant. Audi aliud exemplum: sit catena longissima in aere suspensa, quam finge extensam sine fine, & habere infinitos annulos, quorum nullus potest pendere sine fulcro sustentante se propter gravitatem suam, qua tendant ad solum: hi annuli, etiam si fingas infinitos, cadent deorsum, nisi ad aliquam deveniatur, qui cadere non possit, & simul sustineat reliquos omnes: cum igitur ad nullum ex tota collectione infinitorum annulorum deveniri possit, qui polleat hac virtute pendendi in aere sine alio sustentante se, cum omnes & singuli sint ejusdem naturæ; debet necessario deveniri ad aliam virtutem extra infinitos istos annulos inter se connexos, à qua sustineatur tota catena etiam infinite protensa. Sic pariter deveniri debet ad aliquam virtutem extra collectionem omnium productorum existentem, à qua suum esse, & illam, quam habent, operandi virtutem acceperunt. Verbo: ostendi non potest, neque capi, quomodo in meras insufficientias venerit sufficientia producendi, nisi deveniatur ad aliquod ens extra omnia entia producta existens, sibi & alijs sufficiens, quod est Deus.

4. Ob. 2. Hoc argumentum ducitur à sensu distributivo, ut loquuntur Scholæ, ad sensum collectivum: sed hujusmodi argumenta non sunt legitima: sic trique male inferitur: singuli homines
R. P. Pichler Theol. Polemica.

habent tantum unum caput: ergo etiam tota collectio habet tantum unum caput: possum portare lapidem A. lapidem B. &c. ergo possum portare omnes simul & collectivè sumptos, sicut possum portare seorsum & distributivè acceptos: ergo allatum argumentum non est legitimum & efficax. *sz. transf.* M. D. m. non est legitimum formaliter, hoc est, non bene concludit in omni materia C. m. non est legitimum materialiter, seu in quibusdam certis materijs. N. m. & coal. Evidenter concludit legitime in allatis exemplis de cæcis & pauperibus; & rectè inferitur: singuli cæci non vident: singuli pauperes nihil habent: singuli famelicis indigent cibo: ergo etiam omnes simul sumpti. Quando igitur & in quibus materijs concludit legitime? *v. tunc,* quando prædicatum convenit partibus subjecti præscindendo, utrum dicatur de singulis seorsum vel omnibus simul sumptis, & non convenit singulis propter negationem aliarum partium: sic istud prædicatum *indigere cibo* (quia præscindit, utrum dicatur de famelicis singulis seorsum, vel de omnibus simul sumptis, nec convenit famelicis propter negationem aliorum famelicorum) non tollitur, etiam si dicatur de pluribus, imò omnibus (etiam, si velis, infinitis) famelicis. Tale prædicatum quoque est esse *productum ab alio, esse insufficiente ad existendum &c.* abstrahit enim, sive dicatur de singulis, sive de omnibus, sive etiam de infinitis entibus productis & insufficientibus.

Dico 2. Existencia DEI etiam ut su-
C 2 prem.

premi Rectoris, Remuneratoris, & Vindicis evidenter demonstrabilis est. Probatum afferendo argumentum sequens: Hæc propositio, *nullus existit DEUS*, est evidenter falsa: ergo ejus contradictoria est evidenter vera, nimirum hæc, *aliquis existit DEUS*. A. P. illa propositio est evidenter falsa, ex qua sequuntur evidentes falsitates & absurda manifesta; cum juxta Dialecticæ Leges falsum non ex vero, sed ex falso sequatur: sed ex hac propositione, *nullus existit DEUS*, sequuntur evidentes falsitates, & manifesta absurda: ergo. Nisi enim hæc propositio esset falsa, sequeretur 1. actus Religionis, charitatis DEI, timoris DEI &c. esse stultos ac rationi repugnantes: contra odium DEI, blasphemias &c. esse actus honestos & rationi conformes. 2. nullum virtutis premium esse sperandum Bonis, nullum sceleris supplicium pertimescendum Malis; cum nemo esset, qui occulta scelera, aut virtutes heroicas, præsertim in agone exercitas, aut sciret, aut remunerari vel punire posset. 3. homines innumeros & sæpe omnes omnium ætatum & locorum, atque ex iis sapientissimos quosque ac integritate vitæ clarissimos, qui semper pro certissimo habuerunt omnes, existere Deum, fuisse deceptos in re gravissimi momenti, ac in fundamento omnis honestatis: contra pauculos quosdam sceleribus infames, & nulla sapientiæ laude claros (Atheos nempe) veritatem summam esse consecutos &c. Hæc autem & similes sequela sunt utique falsitates evidentes & absurda manifesta, recte rationi

quàm maximè contraria. Hoc argumentum vocatur *Morale*, non quòd moralem tantum certitudinem pariat de DEO, sed quòd ad formandos mores serviat.

Dico 3. Existentia DEI etiam ut entis summè & infinitè perfecti, quo melius excogitari nihil potest, demonstrabilis est. Probatum per hoc argumentum: evidens est, unum ens ex illis, quæ actu existunt, esse melius & perfectius altero: sic utique homo est melius quid brutò, plantà, lapide, aqua &c. Ergo evidens est dari aliquod ens ex actu existentibus optimum: sed quod ex omnibus existentibus est optimum, evidenter etiam ex omnibus possibilibus est optimum: ergo evidenter datur actu ens omnium tam existentium quàm possibilium optimum, seu tale, quo majus & melius dari ac excogitari nequit, quod est DEUS Optimus Maximus. Subsumptum ostendo: quidquid est possibile, debet posse produci in virtute alicujus causæ actu existentis, ut nemo sanus negat: sed nulla virtus existens potest producere ens se ipsa melius & perfectius tanquam causa totalis, ut iterum est manifestum, & nemo prudentum negat, cum salutem in causa principali (consequenter in causa adæquata) requirant omnes ad minimum tantam perfectionem, quanta est effectus, cui dat existere: ergo aliquid actu existens debet esse virtus & causa totalis (in actu primo) omnium possibilium: atqui hæc virtus & causa est evidenter melior omni possibili & producibili; quia, quod est possibile, non autem existit, caret maxima

perfectiōne, scilicet existētia actuali, quam tamen habet res actu existens. Unde & consecrarium est, ens summē perfectum, nempe DEUM, si admittatur possibilis (quod ostendit hoc ratiocinium) necessariō existat actu; cum debeat habere actu omnem perfectiōnem possibilem.

Confirmatur considerando mundum & res actu existentes, præsertim solem, lunam, stellas, plantas, animalia etiam minima, præcipuē hominem, in quibus omnibus & singulis tam admirabilis reperitur structura, pulchritudo, symmetria, & ordo, ut oculis & omni ratione captum esse necesse sit, qui prudentissimum, & infinita perfectiōnis Architectum inde non deducat, & DEUM ex his, quæ facta sunt, non videat. Attendat Atheus & seipsum contempletur, nimirum admirabilem sui corporis organizationem, ejusque virtutem plasticam, ut vocant, potentiam videndi in oculis, & ipsam visionem, potentiam intelligendi in cerebro & ipsam intellectionem, prolocutionem sui conceptus &c. & admirans, non capiens se, fateri cogetur, se esse opus summē perfecti artificis.

Ob. 3. Multi ignorant, vel omnino negant DEUM: sed quod est evidens, ignorari nequit: ergo. 2. Juxta nos credi debet existētia DEI: sed quod evidenter scitur, non potest credi: ergo existētia DEI non est evidens; vel si evidens, credi nequit. 3. ad 1. Negando M: quod multi ignorant vel negant DEUM; siquidem Plutarchus recte pronuntiavit, potius conspiciendam esse urbem sine sole, quam sine DEO

& Religione. Et Cicero ait, nullam esse gentem tam immansuetam, quæ non, etiam si ignoret, qualem DEUM habere deceat, tamen habendum sciat. Si aliqui sunt, qui ignorant DEUM, inde fit, quia nunquam se seriō applicant ad hanc veritatem cognoscendam, sed sponte ac ex perversa voluntate quasi valvas obducunt, ne hanc lucem videant, & oculos perversè deflectunt vel claudunt, ne ex creaturis Creatorem, quod facillimum foret, cognoscant. Ad 2. D. m. tripliciter, 1. quod evidenter scitur, non potest credi sub illo motivo, sub quo scitur. C. sub alio motivo N. m. DEUM existere credimus sub motivo obscuro Divina revelationis, evidenter scimus sub motivo evidentium argumentorum, quæ attulimus. 2. quod evidenter scitur, non potest credi tunc, quando motiva evidentia per discursum sunt actu applicata, seu in sensu composito, transeat, quando non sunt actu applicata, seu in sensu diviso. N. m. 3. non potest credi sub illo prædicato, sub quo scitur, transf. sub alio prædicato. N. m. Credimus DEUM sub ratione Remuneratoris supernaturalis, scimus DEUM sub ratione entis improducti, causæ primæ &c. Quamquam ego non negem, DEUM etiam sub his prædicatis credi posse juxta duas priores responsiones.

Urgebis: innumeri Gentiles non agnoverunt verum DEUM: ergo existētia DEI non est evidens. R. N. C. aliud enim est nōsse, quod datur Deus, & aliud est nōsse, quis ille sit DEUS, & qualis. Priorem veritatem Natura ipsa omnes universaliter docet, non ita po-

steriorem: sicut Natura universaliter omnes docet præstitutam homini esse aliquam beatitudinem, non tamen ita docet, in quo consistat illa beatitudo, quæ & qualis illa sit: Omnesimus, dari continuum, quid autem illud sit, ignoramus passim. Ceterum tibi nullum moveat scrupulum turba Atheorum, præfractè intra se DEUM negantium, vel potius negare conantium: partim quia eos insanire hucusque ostendimus, partim quia ipsimet internis stimulis supremum Legislatorem & Vindicem agnoscere compelluntur, adeoque DEUM suo suffragio velinviti confiteri: nam & ipsi in subitis casibus (ubi Natura, non Consilium, operari con-

suevit teste Philosopho) in subitis periculis DEUM & ejus opem inclamant, ob immissa mala eum blasphemant, ob admisa etiam occultissima crimina timent, malefactorum memoriâ torquentur lancinante miseris conscientia, instante morte exhorrescunt &c. Sed ista non facerent, nisi agnoscerent, vel agnoscere à Natura cogerentur aliquem, qui omnia sciat, omnia possit, omnia condignis præmijs vel supplicijs afficiat &c. Quem igitur rationum pondera obstinatum non permovent ad agnoscendam DEI existentiam, tandem propria conscientia convincit.

ARTICULUS II.

Existit unicus tantum Deus.

Contra Gentiles Idololatrias.

SUMMARIUM.

1. *Multos & varios superstitiosa Antiquitas coluit Deos.* 4. *Ex Trinitate Personarum non inferuntur tres Dij.*
2.3. *Sed ineptè, & contra lumen rationis.*

1. Sciendum, Quamvis Polytheismus, seu secta plures agnoscens Deos, sit evidenter contra lumen rationis, & scelus Atheismo par, vel etiam majus; innegabile tamen est, plurimas & integras nationes, imò antè Christi tempora totum fere Orbem in hoc execrandum Idololatriæ scelus prolapsum esse, & rebus innumeris, etiam vilissimis, Deitatem & Divinos honores tribuisse. Sic

Perse Cælum & Jovem tanquam suprema Numina coluere: Sic Egyptij Serapim & Crocodilos sibi deos fecerunt: Sic Arabes Jovem & Bacchum, Indi Solem, Phryges Lunam adorârunt. Romani, sicut cæteros populos potentia, ita in accumulandis Dijs stultitia antegressi tot Numina sibi colenda finxerunt, ut ingens volumen vel referendis eorum nominibus vix sufficeret Rur: